

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Merlin Liis-Toomela
Ellex Raidla Advokaadibüroo OÜ
merlin.liis-toomela@ellex.legal

Teie 02.06.2025 nr C622

Meie 16.06.2025 nr 2.2-9/25/1787-2

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Teie kui Meliva AS esindaja nimel esitatud selgitustaotluse, milles soovite seisukohta seoses (töö)tervishoiuteenuse osutamise raames patsiendi e-posti aadressi kasutamisega.

Kirjeldate, et hetkel on Meliva töötervishoiu osutamise süsteemid üles ehitatud järgnevalt. *[Meliva] kasutab patsiendi e-postiaadressi, mille patsient on ise kinnitanud, sõltumata sellest, kas aadress on tööalane või isiklik, ning edastab selle kaudu teenuse osutamisega seotud vajalikku informatsiooni ja teavitusi nii töötervishoiu- kui eraklienditeenuste kontekstis samast infosüsteemist.*

Eelnev võib Teie selgituste kohaselt tekitada olukorra, kus isiklik e-posti aadress kirjutatakse üle tööalase e-posti aadressiga või vastupidi. Kuivõrd *Meliva töötab IT-süsteemi arenduse kallal, et lahutada töötervishoiu- ja erakliendisuhetus eraldi kanalitesse, kuid arendus on osutanud planeeritust keerulisemaks ja kulukamaks.* Seetõttu soovite teada, kas arvestades selgitustaotluses välja toodud õiguslikku ja praktilist hinnangut, on IT-süsteemi arendus tingimata vajalik.

Toote oma õiguslikus hinnangus mh esile, et patsiendi e-posti aadressi kasutatakse väga piiratud info edastamiseks ehk visiidiga seotud teavituste saatmiseks, näiteks broneeringu kinnitamiseks, broneeringu kohta vajaliku info saatmiseks (nt kui Meliva peab broneeringu tühistama või broneeringut muutma) või arve edastamiseks. Samuti toote välja, et kasutate alati patsiendi enda poolt kinnitatud/sisestatud e-posti aadressi ning et terviseandmeid Meliva e-posti teel ei edasta, kui patsient ise selleks selgesõnalist nõusolekut ei anna või vastavat taotlust ei esita.

Esmalt selgitame, et AKI ei saa selgitustaotlusele vastates anda konkreetset siduvat õiguslikku hinnangut, see on võimalik ainult järelevalvemenetluses. Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse §-st 3 tulenevalt on AKI-l kohustus anda õiguslaseid selgitusi asutuse tegevuse aluseks olevate õigusaktide ning asutuse pädevuse ja õigusloome tegevuse kohta. Seetõttu on järgnevalt toodud üldised [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2016/679](#) (isikuandmete kaitse üldmäärus ehk IKÜM) selgitused.

Eelkõige peab selgitustaotluses välja toodud olukorras võtma arvesse IKÜM-i aluspõhimõtteid tulenevalt artikkel 5 lg-st 1, mille punktid a ja b ütleavad muuhulgas, et isikuandmete töötlemine peab olema läbipaistev ja eesmärgipärane. Seega on oluline, et Meliva andmetöötlejana oleks läbi mõelnud, milline eesmärk on saata patsiendi eraviisilise vastuvõtuga seotud teavet tööalasele

e-postile ning kas patsient on teadlik, et Meliva süsteemi ülesehitusest tulenevalt võib selline olukord aset leida.

Samuti peab arvestama, et Meliva poolne andmeedastus (vastuvõtu info, arved jms) olukorras, kus erakliendisuhtluseks mõeldud teave jõuab tööalasele e-postile, jääb alati oht, et tööandja saab teadlikuks töötaja eraelulistest andmetest, sh terviseandmetest.

Nimelt reguleerib Eestis töösuhteid peamiselt töölepingu seadus (TLS). IKÜM ega TLS ei näe ette konkreetseid tööalast e-posti reguleerivaid sätteid, kuid töösuhtes tuleb lähtuda nendes õigusaktides sätestatud üldistest nõuetest ja põhimõtetest. Samuti on tööandjal õigus (ja kohustus) kehtestada reeglid töökorraldusele, sh e-posti kasutamise kohta. Vastavate reeglite kehtestamine aitab mh tagada IKÜM-ist tulenevat isikuandmete töötlemise läbipaistvuse nõuet.

Seega ei ole välistatud tööandja poolt töötajale eraldatud e-postkastist kirjade vaatamine ning võib olla põhjendatud juhtudel ka vajalik, aga see eeldab õigusliku aluse olemasolu ning peab olema eelnevalt reguleeritud.

Eeskirjadega ei saa tööandja siiski kehtestada selliseid piiranguid ega luua endale õigusi, mis on põhiseaduse või teiste seadustega (nt IKÜM) vastuolus. Näiteks ei saa tööandja endale kehtestada õigust rikkuda töötaja erakirjade sõnumisaladust või eraelu puutumatust. Samuti tuleb selliste reeglite kehtestamisel austada töötaja inimväärikust. Nii näiteks ei ole õigust töötaja erakirju avada ega lugeda. Isikliku kirjavahetuse hulka tuleb arvata ka töötajate vaheline kirjavahetus, mis ei seonu tööülesannete täitmisega.

Küll aga on AKI praktikas palju näiteid, kus tööandjad kas teadmatusel või pahatahtlikkusest jätaavad vastavad regulatsioonid asutuse sees kehtestamata ning tutvuvad töötaja e-posti aadressile saadetud kirjadega. Reeglite kehtestamine ega kehtestamata jätmine ei vabasta siinjuures tööandjat IKÜM-i nõuetele vastavast kohustuste täitmisest ega võimalikust vastutusest ebaseadusliku tegevuse eest. Küll aga võib selle tulemusena juhtuda, et inimese isiklik tervisealane kirjavahetus saab nt teatavaks kolmandale isikule (tööandjale), kui Meliva on salvestanud viimase vastuvõtu järgselt oma süsteemidesse patsiendi tööalase e-posti aadressi.

Täiendavalt selgitame, et terviseandmed on isiku füüsilise ja vaimse tervisega seotud isikuandmed, sealhulgas temale tervishoiuteenuste osutamist käsitlevad andmed, mis annavad teavet tema tervisliku seisundi kohta (IKÜM artikkel 4 p 15).

Seega kuulub terviseandmete alla mh ka informatsioon selle kohta, millise eriarsti juurde on isikule visiit broneeritud või millise teenuse eest arve koostatud. Näiteks, kui patsient on käinud arsti soovitusel psühholoogi vastuvõtul, ei tähenda see koheselt, et inimesel on probleemid vaimse tervisega, kuid loob eelarvamuse, et tal võib sellele kalduvus olla (potentsiaalne terviserisk).

Ka Euroopa Andmekaitsekoogu on oma suunistes¹ öelnud ning ka Euroopa Kohtu asjaomast kohtupraktikat² silmas pidades tuleb mõistat „terviseandmed“ tõlgendada laialt. Nii on asutud seisukohale, et terviseandmeteks on ka see teave, mis muutub terviseandmeteks ristviitamise teel muude andmetega, tehes seega avalikuks tervisliku seisundi või terviseriskid.

AKI rõhutab, et terviseandmete töötlemisel peab olema tavapärasest hoolsam, sest võimalik privaatsuseriive on suurem ning enne inimese andmete töötlemist peab olema veendunud, et see vastab IKÜM-i põhimõtetele, on asjakohane ja piirdub sellega, mis on töötlemise otstarbe seisukohalt vajalik. Ühtlasi on äärmiselt oluline, et töötlemine on ka isikule üheselt selge ja läbipaistev.

¹ Suunised 3/2020 terviseandmete töötlemise kohta teadusuuringute eesmärgil seoses COVID-19 puhanguga

² Euroopa Kohtu 6. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-101/01 (Lindqvist), punkt 50.

Seega on äärmiselt tervitatav, et Meliva on märganud tekkinud probleemi ning võtnud hoiaku, mille kohaselt soovitakse omaltpoolt panustada, et isikuandmeid veelgi enam kaitsta.

Loodame, et meie selgitustest on Meliva süsteemide arendamisel abi.

Lugupidamisega

Kirsika Kuutma

jurist

peadirektori volitusel